

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

GENEL DEĞERLENDİRME RAPORU

2025 YILI SANAYİ SEKTÖRÜNDE
ÇALIŞMA KOŞULLARININ İYİLEŞTİRİLMESİ
PROGRAMLI TEFTİŞİ

(Haziran, 2026)

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 49'uncu maddesi ve çalışma hayatı ile ilgili diğer maddeleri ile Devlet çalışanların hayat seviyelerini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam oluşturmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri almakla yükümlü tutulmuştur. Bu yükümlülük Devlet'in çalışma hayatına müdahalesini gerekli kılmaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak sosyal hukuk devleti temelinde emeğin ve hakkın esas alındığı, diyalog mekanizmalarının etkin bir biçimde işletilerek çalışma ahenginin hâkim kılındığı, uluslararası norm ve standartlara uyumlu, yenilikçi bir çalışma hayatı oluşturmak vizyonu çerçevesinde temel misyonumuz; çalışma hayatını düzenlemek ve denetlemek, işgücü piyasasının yapısal sorunlarını çözmek suretiyle büyümenin istihdama katkısını, istihdam ve işgücüne katılım oranını artırmak, nitelikli insan kaynağı oluşturmak, sosyal güvenliği yaygınlaştıracak tedbirler almak, iş sağlığı ve güvenliği kültürünü geliştirerek tüm çalışanlara sağlıklı ve güvenli çalışma ortamı oluşturmaktır.

Anayasa kapsamında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile verilen görevlerin denetimle ilgili kısımları; 5690 sayılı Kanun ile onanan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Sanayi ve Ticarete İş Teftişi hakkındaki 81 sayılı ILO Sözleşmesi gereği Bakanlık Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'na verilmiştir. Bu kapsamda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın çalışma hayatını denetlemeye yetkili birimi olan ve çalışma barışının tesisi ve çalışanların sağlık ve güvenliğinin sağlanması amacıyla görev yapan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı'nın, çalışma hayatı ile ilgili mevzuatın uygulanmasını izlemek, çalışma şartları, çalışma ortamı, çalışma ilişkileri, iş kazaları ve meslek hastalıkları, kayıtdışılık, iş sağlığı ve güvenliğine yönelik ihlaller ve benzeri risk kriterlerine dayanarak işyerleri ve sektörler düzeyinde analizler yapmak, çalışma hayatının denetimi ve raporlanmasına ilişkin ilke, yöntem, standart ve teknikleri geliştirmek, denetim rehberleri hazırlamak, denetimlerin etkinliğini ve verimliliğini artırıcı tedbirleri almak, bu konuda görüş ve önerilerde bulunmak gibi görevleri bulunmaktadır.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı olarak programlı teftişler kapsamında amacımız, ülkemizde yürürlükte bulunan iş mevzuatı kapsamında çalışma hayatı bakımından öncelikli riskleri belirleyerek önleme politikaları geliştirmek, korumak, sektörde kalıcı ve sistematik iyileşme sağlamak, gelecekte yapılacak teftişler için veri oluşturmak, teknik açıdan ilgili taraflara rehberlik etmek ve taraflar arasında çalışma barışının sağlanmasına katkıda bulunmaktır. Bu kapsamda yürütülen teftişlere ilişkin hazırlanan Genel Değerlendirme Raporları ilgili tarafların bilgilerine sunulmaktadır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

BAŞKAN SUNUŞU

2025 yılına ait Programlı Teftişlerin hazırlanmasında, yürütülmesinde ve bu raporun yazımında görev alan İş Müfettişlerine, teftiş aşamasında gerekli kolaylığı sağlayan işveren ve çalışanlara, kamu kurum ve kuruluşlarına, katkısı ve katılımı olan tüm paydaşlara teşekkür eder, ülkemiz ve çalışma hayatı için faydalı olmasını temenni ederim.

Erol GÜNER
Rehberlik ve Teftiş Başkanı V.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iii
BAŞKAN SUNUŞU	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
I. BÖLÜM GENEL BİLGİLER	1
1. TEFTİŞİN ADI	1
2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ	1
3. TEFTİŞİN AMACI	2
4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER	2
5. ÇALIŞMA TAKVİMİ	2
6. TEFTİŞ YÜRÜTÜLEN İLLER	3
7. TEFTİŞ ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	3
8. İŞYERLERİNİN BELİRLENME KRİTERLERİ	3
9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER	4
II. BÖLÜM TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR	6
1. HAZIRLIK AŞAMASI	6
2. TEFTİŞ AŞAMASI	6
3. İSTATİSTİKLER	6
III. BÖLÜM MEVZUATA AYKIRILIKLAR	20
IV. BÖLÜM SONUÇ	255
1. TEFTİŞ SONUÇLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME	255
2. SEKTÖR/ALAN TEMSİLCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ	25
3. İŞ MÜFETTİŞLERİNİN DEĞERLENDİRME VE GÖRÜŞLERİ	25

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

KISALTMALAR LİSTESİ

SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
İPC	İdari Para Cezası
CİMER	Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi
ALO170	Çalışma Hayatı İletişim Merkezi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil II-1 Ölçeklerine Göre Teftişe Alınan İşyeri Oranları

Şekil II-2 Teftiş Yapılan İşyerlerinde Toplu İş Sözleşmesi Durumunun Oransal Dağılımı

Şekil II-3 İşçilerin Cinsiyete Göre Oransal Dağılımı

Şekil II-4 İşçilerin Yaşlarına Göre Dağılımı

Şekil II-5 İş Sözleşmesine Göre Oransal Dağılım

Şekil II-6 Ücret Sistemlerine Göre Oransal Dağılım

Şekil II-7 Ücret Seviyelerine Göre Oransal Dağılım

Şekil II-8 Teftiş Sonucunda İdari Yaptırım Uygulanan ve İdari Yaptırım Uygulanmayan İşyeri Sayıları Dağılımı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

TABLolar LİSTESİ

Tablo I Çalışma Takvimi

Tablo II-1 Teftiş Yapılan İller ve İşyeri Sayıları

Tablo II-2 İşyerlerinin Bölgesel Dağılımı

Tablo II-3 İşçi Sayılarına Göre İşyeri Büyüklükleri

Tablo II-4 İş Sözleşmesinin Türlerine Göre Dağılım

Tablo II-5 Ücret Ödeme Sistemi İle Asgari Ücret ve Üzerinde Ücret Alan İşçi Sayıları

Tablo II-6 Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklar

Tablo II-7 Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Uygulanan İdari Para Cezaları

Tablo II-8 Giderilen Mevzuata Aykırılıklar Sonucunda Ödenmesi Sağlanan Hak ve Alacaklar

Tablo II-9 Giderilen Mevzuata Aykırılıklar Sonucunda Kamuya Aktarılması Sağlanan Tutarlar

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

I. BÖLÜM GENEL BİLGİLER

1. TEFTİŞİN ADI

Sanayi Sektöründe Çalışma Koşullarının İyileştirilmesi Programlı Teftişi.

2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ

Sanayi sektörü, hammaddelerin işlenerek insan kullanımına elverişli daha değerli ürünlere dönüştürüldüğü, üretim süreçlerinin gerçekleştirildiği ve teknolojik gelişmelerin uygulandığı bir alandır. Bu sektör, doğal kaynakların işlenmesinden nihai ürünlerin üretilmesine kadar birçok aşamayı içerir ve genellikle yüksek teknoloji, makine kullanımı ve endüstriyel süreçlere dayalı bir üretim yapısına sahiptir. Sektör genel itibarıyla imalat sanayi, enerji ve madencilik olmak üzere üç ana kategoriye ayrılmaktadır. İmalat sanayi, sanayi sektörünün bel kemiğini oluşturan, en dinamik ve en büyük alt sektör olup gayrisafi yurtiçi hâsıla (GSYİH) içerisinde 2023 yılı itibarıyla %19,5 ile sektör içerisinde en yüksek paya sahiptir. Bu oran, imalat sanayinin Türkiye ekonomisindeki kritik rolünü ve üretim kapasitesini göstermektedir.

Öte yandan, Türkiye’de 1960 yılında başlayan planlı kalkınma döneminde sanayinin “lokomotif” sektör olduğu açıklıkla belirtilmiş, ekonomik dengenin kurulması, ekonomik ve toplumsal kalkınmanın birlikte gerçekleştirilmesi, belli bir hızda büyüme ve sanayileşmeye önem verilmesi gibi uzun vadeli hedefler belirlenmiştir. Ülkemizde, sanayi sektörü faaliyetlerinin bir kısmı şehir içinde veya kırsal bölgelerdeki işletmeler düzeyinde yürütülmekte iken önemli bir kısmı ise üretimin düzenli, verimli ve çevreye duyarlı bir şekilde yapılmasını sağlamak amacıyla özel olarak planlanmış bölgeler olan Organize Sanayi Bölgelerinde (OSB) yürütülmektedir. Bu doğrultuda, sanayi sektörü Türkiye ekonomisinin büyümesi, ihracatının artması ve istihdamın sağlanması açısından kritik bir öneme sahiptir. 2023 yılı TÜİK verilerine göre, sanayi sektörü gayri safi yurt içi hâsıla (GSYİH) içerisinde %27,5 paya sahip olmakla birlikte istihdam açısından toplam istihdamın %21,2’sini kapsamaktadır. İhracat açısından ise ülkemiz ihracatının %81,5’ini sanayi sektörü oluşturmaktadır.

Başkanlığımıza intikal eden şikayet ve ihbarların da değerlendirilmesi sonucunda söz konusu programlı teftiş ile; sanayi sektöründe çalışan işçilerin mevzuattan kaynaklanan haklarından eksiksiz faydalanabilmesine, çalışma ilişkilerinin mevzuata uygun hale getirilmesi sağlanarak işçi ve işverenlerin çalışma barışı içerisinde ilişkilerini sürdürmesine ve işverenler arasında mevzuattaki yükümlülüklerin uygulanmasından kaynaklanan farklılıkların giderilerek haksız rekabetin önlenmesine katkı sağlayacağı hedeflenmektedir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3. TEFTİŞİN AMACI

Sektörde çalışma koşullarının iyileştirilmesi, kayıt dışılığın azaltılması, işveren, işçi ve sektör temsilcilerinde çalışma mevzuatı yönünden farkındalık oluşturulması ve çalışma barışına katkıda bulunulması amaçlanmıştır. Bu kapsamda programlı teftiş çerçevesinde;

- Çalışma süreleri,
 - Ücret ve ekleri (fazla çalışma, ulusal bayram, genel tatil, hafta tatili ücretleri, prim, ikramiye vb. dâhil)
 - Fiili-kaydi ücret,
 - Kayıt dışı istihdam,
 - İş sözleşmeleri,
 - Postalar halinde çalışma,
 - Ücret hesap pusulası,
 - Yıllık ücretli izin,
 - Ara dinlenme süresi,
 - Hafta tatili izni,
 - Teftiş Rehberinde yer alan 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu kapsamında bakılması gereken hususlar,
 - Çalışma izni olmayan yabancı çalıştırılması,
 - Kadın, çocuk ve genç işçilere yönelik koruyucu hükümler,
 - Zorla çalıştırma amaçlı muhtemel insan ticareti,
- Konularında teftişler yürütülmüştür.

4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER

Programlı teftişte; Adana, Ankara, Bursa, İzmir ve İstanbul Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlıklarında görevli 58 iş müfettişi görev almıştır.

5. ÇALIŞMA TAKVİMİ

2025 yılı Ocak-Şubat aylarında programlı teftişin hazırlık aşaması gerçekleştirilmiş, eğitim ve toplantı faaliyetleri yürütülmüş; teftiş faaliyetleri iki dönem halinde planlanarak 1. dönem 2025 yılı Mart-Temmuz, 2. dönem 2025 yılı Ağustos-Aralık aylarında teftişler gerçekleştirilerek, ilgili işyerlerine dair

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

teftiş raporları tanzim edilmiş ve 2026 yılı Ocak-Şubat aylarında programlı teftişlere ait genel değerlendirme raporu hazırlanmıştır. Programlı teftişlere ilişkin çalışma takvimi aşağıda belirtilmiştir.

Tablo I Çalışma Takvimi

Faaliyet	Dönem
<u>Hazırlık Aşaması</u> - Araştırma faaliyetleri, - Toplantılar - Bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri	2025 Ocak-Şubat
<u>1. Dönem Teftiş Faaliyetleri</u> - Teftişlerin yürütülmesi - Raporların yazımı	2025 Mart-Temmuz
<u>2. Dönem Teftiş Faaliyetleri</u> - Teftişlerin yürütülmesi - Raporların yazımı	2025 Ağustos-Aralık
Analiz ve Değerlendirme Genel Değerlendirme Raporu Yazımı	2026 Ocak-Şubat

6. TEFTİŞ YÜRÜTÜLEN İLLER

Programlı teftiş; Adana, Kayseri, Karaman, Gaziantep, Ankara, Eskişehir, Kırıkkale, Konya, Antalya, Sakarya, Kocaeli, Düzce, Bursa, Bilecik, Balıkesir, Çanakkale, Kütahya, İstanbul, Tekirdağ, İzmir, Aydın, Manisa, Denizli ve Afyonkarahisar illerinde gerçekleştirilmiştir.

7. TEFTİŞE ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Organize Sanayi Bölgelerinde faaliyet gösteren imalata yönelik işverenliklere ait işyerleri ile Organize Sanayi Bölgeleri dışında üretime yönelik faaliyette bulunan işverenliklere ait işyerleri teftiş kapsamına alınmıştır. Teftişlerin yürütülmesinde belirli bir sektör veya işkolu esas alınmamış olup, farklı nitelikte üretim faaliyeti yürüten işyerleri teftiş kapsamına alınarak denetimler gerçekleştirilmiştir.

8. İŞYERLERİNİN BELİRLENME KRİTERLERİ

İşyerlerinin belirlenmesinde aşağıdaki temel kriterler dikkate alınmıştır:

- Çalışan sayısı,
- İşyeri büyüklüğü,

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- İşyerinin teftiş geçmişi,
- Şikâyet/ihbar yoğunluğu,
- Çalışma ortamı koşulları.

İşyerlerinin belirlenmesinde kullanılan kaynaklar ise:

- SGK Verileri: İşyeri kayıtları ve sigortalı çalışan sayıları analiz edilmiştir.
- TÜİK Verileri: Sektörüne ilişkin istatistiksel veriler incelenmiştir.
- Bakanlık Veri Tabanı: Önceki denetim raporları ve işyeri kayıtları değerlendirilmiştir.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik İletişim Merkezi “ALO 170” ve Cumhurbaşkanlığı İletişim

Merkezi “CİMER” başvuruları: İşyerleri hakkındaki şikâyetler/ihbarlar değerlendirilmiştir.

9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER

9.1.İşyerlerinin Genel Faaliyet Konusu

Sanayi ve imalat sektörüne ait işyerleri; hammadde ve yarı mamullerin makine, teknoloji ve işgücü kullanılarak işlenmesi suretiyle mamul veya yarı mamul ürün hâline dönüştürüldüğü üretim faaliyetlerini kapsamaktadır.

İşyerlerinin başlıca faaliyet alanları ise;

- Gıda ve içecek üretimi (işlenmiş gıda, ambalajlı ürünler)
- Tekstil ve hazır giyim
- Kimya, plastik ve kauçuk ürünleri
- Metal ve metal eşya imalatı
- Makine ve ekipman üretimi
- Otomotiv ve yan sanayi
- Elektrikli ve elektronik ürünler
- Mobilya, ahşap ve kağıt ürünleri
- İnşaat malzemeleri (çimento, seramik, cam vb.)

Bu kapsamda faaliyet gösteren işyerleri, Türkiye ekonomisinin üretim kapasitesinin artırılması, istihdamın geliştirilmesi ve ihracata yönelik katma değerli üretimin desteklenmesi bakımından önemli bir fonksiyon icra etmekte; ayrıca yan sektörleri de tetikleyerek çarpan etkisi yaratmaktadır (lojistik, enerji, bakım-onarım).

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

9.2. Üretim Akışı ve İş Süreçleri

Üretim ve imalat faaliyetleri; hammadde ve yarı mamullerin temininden başlayarak nihai ürünün elde edilmesine kadar geçen süreçte, planlama, işleme, kontrol ve sevkiyat aşamalarını kapsayan bütüncül bir yapıya sahiptir.

Bu kapsamda üretim ve imalat süreci genel olarak aşağıdaki aşamalardan oluşmaktadır:

9.2.1. Hammadde ve Yarı Mamul Temini:

Üretimde kullanılacak hammadde ve yarı mamuller, tedarikçilerden temin edilerek işyerine kabul edilmekte ve üretim sürecine hazır hâle getirilmektedir.

9.2.2. Üretim Planlaması ve Hazırlık:

Talep, kapasite ve işgücü durumu dikkate alınarak üretim planlaması yapılmakta; makine, ekipman ve iş istasyonları üretime uygun şekilde hazırlanmakta, iş organizasyonu oluşturulmaktadır.

9.2.3. İmalat / İşleme Faaliyetleri:

Hammadde ve yarı mamuller, üretim süreçlerine göre kesme, şekillendirme, birleştirme, montaj, pişirme, kimyasal işlem veya benzeri yöntemlerle işlenerek mamul veya yarı mamul ürün hâline dönüştürülmektedir.

9.2.4. Ara Kontrol ve Kalite Denetimleri:

Üretim sürecinin çeşitli aşamalarında ürünlerin teknik standartlara ve kalite kriterlerine uygunluğu kontrol edilmekte, gerekli ölçüm ve testler gerçekleştirilmektedir.

9.2.5. Son İşlem ve Nihai Ürün Kontrolü:

Üretimi tamamlanan ürünler, paketleme veya son işlem aşamalarına alınmakta; nihai kalite kontrolünden geçirilerek sevkiyata hazır hâle getirilmektedir.

9.2.6. Depolama ve Sevkiyat:

Nihai ürünler uygun koşullarda depolanmakta ve iç piyasa veya ihracata yönelik olarak sevk edilmektedir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

II. BÖLÜM TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

1. HAZIRLIK AŞAMASI

Programlı teftiş ile ilgili hazırlıklar 2025 yılı Ocak ayında başlamıştır. Teftişe alınacak sektörün belirlenmesinde; sektörün büyüklüğü, ekonomi içindeki payı, istihdam edilen işçi sayısı, sektörün yapısı, kamuoyunda çıkan haberler, sektördeki işçilerin CİMER ve ALO170 gibi kanallar aracılığı ile yaptıkları şikâyetler ve ihbarlar değerlendirilmiştir. 2025 yılı Şubat ayında uygulama esasları belirlenerek koordinasyon ekipleri oluşturulmuş, uygulamada birliğin sağlanması, teftişin etkin ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla programda yer alacak müfettişler ile toplantılar yapılmıştır.

2. TEFTİŞ AŞAMASI

Teftiş konuları arasında yer alan; çalışma süreleri, ücret ve ekleri (fazla çalışma, ulusal bayram, genel tatil, hafta tatili ücretleri, öğretim yılına hazırlık ödeneği, ek ders ücreti, prim, ikramiye vb.), fiili-kaydi ücret, kayıt dışı istihdam, iş sözleşmeleri, postalar halinde çalışma, ücret hesap pusulası, yıllık ücretli izin, ara dinlenme süresi, hafta tatili izni, Teftiş Rehberinde yer alan 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu kapsamında bakılması gereken hususlar, çalışma izni olmayan yabancı çalıştırılması, kadın, çocuk ve genç işçilere yönelik koruyucu hükümler, zorla çalıştırma amaçlı muhtemel insan ticareti konularında işyerlerinde incelemeler gerçekleştirilmiştir.

Teftişler rehberlik odaklı yürütülmüş olup işverenlerin tespit edilen noksanlık ve aykırılıkları gidereceği yönündeki süre talebi ile müfettişlerin süre taleplerini uygun görmesi sonucunda, işverenlere makul süreler verilerek tespiti yapılan mevzuat eksikliklerinin giderilmesi sağlanmıştır. Yine, yıl içerisinde düzenli olarak teftişlerde yaşanan sorunlar ve değerlendirmeler ile ilgili teftişlerde görev alan müfettişlerle toplantılar düzenlenmiştir.

3. İSTATİSTİKLER

3.1.İşyeri Bilgilerine İlişkin İstatistikler

3.1.1. Teftiş Yapılan İller ve İşyeri Sayıları İle İşyerlerinin Bölgesel Dağılımı

Programlı teftiş, 24 ilde ve 642 işyerinde gerçekleştirilmiştir. Teftiş yapılan iller ve işyeri sayıları ile teftiş yapılan işyerlerinin bölgesel dağılımı aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Tablo II-1 Teftiş Yapılan İller ve İşyeri Sayıları

Teftiş Yapılan İller	İşyeri Sayısı
Adana	20
Kayseri	23
Karaman	9
Gaziantep	7
Ankara	88
Eskişehir	18
Kırıkkale	3
Konya	22
Antalya	19
Sakarya	11
Kocaeli	21
Düzce	7
Bursa	51
Bilecik	4
Balıkesir	16
Çanakkale	4
Kütahya	12
İstanbul	39
Tekirdağ	43
İzmir	112
Aydın	8
Manisa	94
Denizli	6
Afyonkarahisar	5
Toplam	642

Tablo II-2 İşyerlerinin Bölgesel Dağılımı

Bölge	İşyeri Sayısı	Oran
Marmara Bölgesi	189	%29
İç Anadolu Bölgesi	163	%26
Akdeniz Bölgesi	39	%6
Ege Bölgesi	237	%37

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

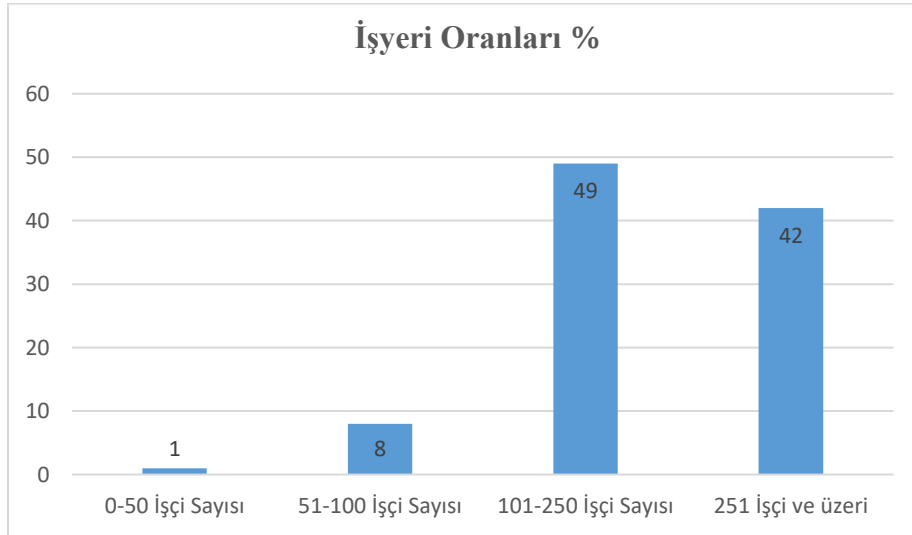
Karadeniz Bölgesi	7	%1
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	7	%1

3.1.2. İşyeri Ölçekleri

Teftişi yapılan 642 işyeri, işçi sayılarına göre sınıflandırıldığında işyerlerinin büyük bir kısmının orta ve büyük ölçekli işyerlerinden oluştuğunu göstermektedir.

Tablo II-3 İşçi Sayılarına Göre İşyeri Büyüklükleri

Toplam İşyeri Sayısı	İşyeri Büyüklükleri							
	0-50 işçi		51-100 işçi		101-250 işçi		251 ve üzeri işçi	
	İşyeri Sayısı	%	İşyeri Sayısı	%	İşyeri Sayısı	%	İşyeri Sayısı	%
642	8	1	53	8	314	49	267	42

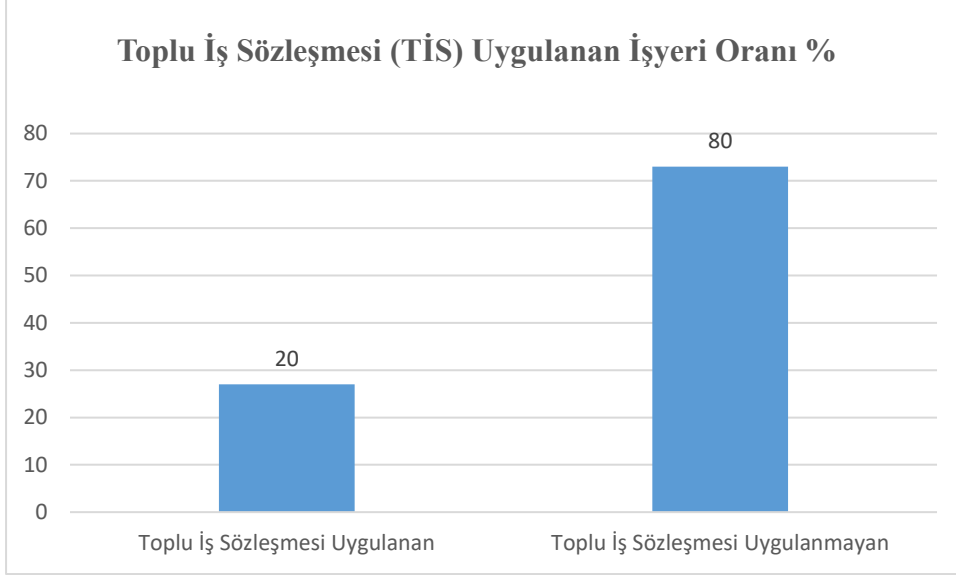
Şekil II-1 Ölçeklerine Göre Teftişe Alınan İşyeri Oranları

3.1.4. Toplu İş Sözleşmesi Uygulaması

Teftişi gerçekleştirilen işyerlerinin 126'sında toplu iş sözleşmesi bulunduğu tespit edilmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

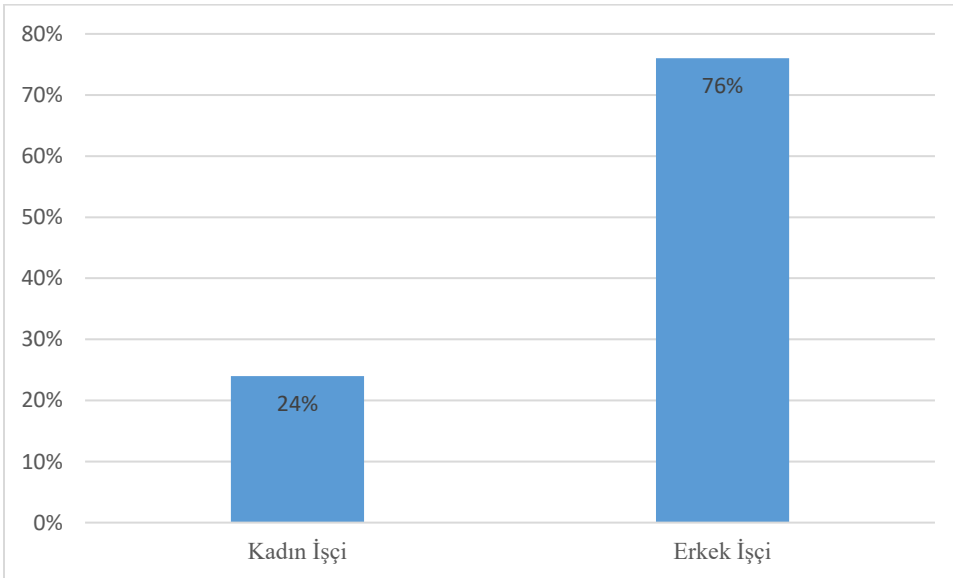
Şekil II- 2 Teftiş Yapılan İşyerlerinde Toplu İş Sözleşmesi Durumunun Oransal Dağılımı

3.2. Çalışan Bilgilerine İlişkin İstatistikler

3.2.1. İşçilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Teftiş edilen işyerlerinde toplam çalışan sayısı 182.618 olup cinsiyete göre dağılım şu şekildedir:

- Kadın işçi sayısı: 43.849 (%24)
- Erkek işçi sayısı: 138.709 (%76)

Şekil II-3 İşçilerin Cinsiyete Göre Oransal Dağılımı

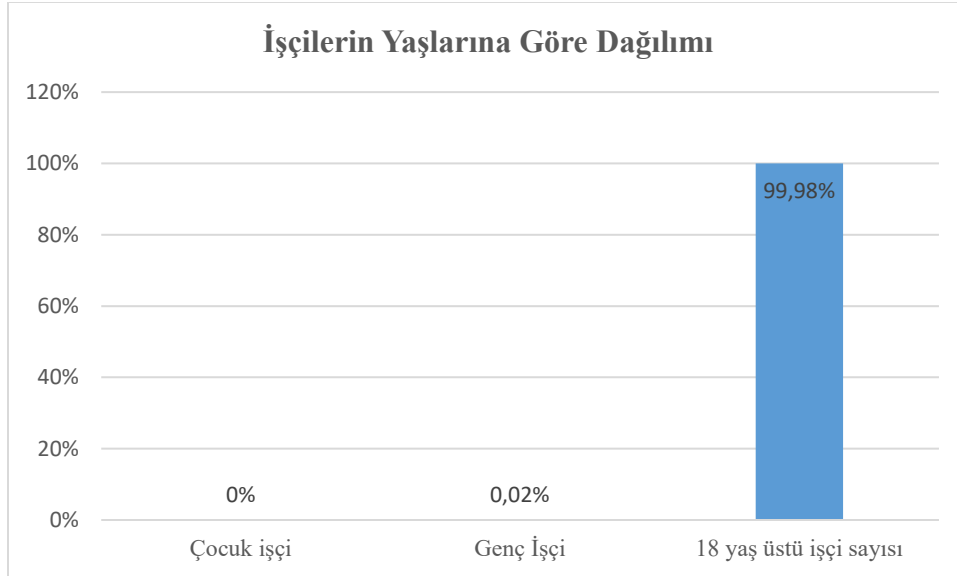
T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Teftiş edilen işyerlerinde çalışan toplam 182.618 işçinin %76'sının erkek, %24'ünün kadın olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, kadın çalışan oranının dörtte bir seviyesinde kalması ve daha çok belirli üretim kollarında, paketlenme, kalite kontrol veya idari birimlerde yoğunlaştığı; teknik, saha ve fiziksel güç gerektiren işlerde ise erkek çalışan oranının yüksek olduğu anlaşılmıştır.

3.2.2. İşçilerin Yaşa Göre Dağılımı

Teftiş edilen işyerlerinde işçilerin yaş durumuna göre dağılımı aşağıdaki gibidir:

- Genç işçi sayısı: 30 (%0.02)
- 18 yaş üstü işçi sayısı: 182.618 (%99,98)

Şekil II-4 İşçilerin Yaşlarına Göre Dağılımı

Teftişler sonucunda elde edilen veriler incelendiğinde, 18 yaş ve üzeri işçilerin sayısı 182.618 olup toplam istihdamın %99,98'ini oluşturmaktadır.

3.2.3. İş Sözleşmelerinin Türlerine Göre Dağılımı

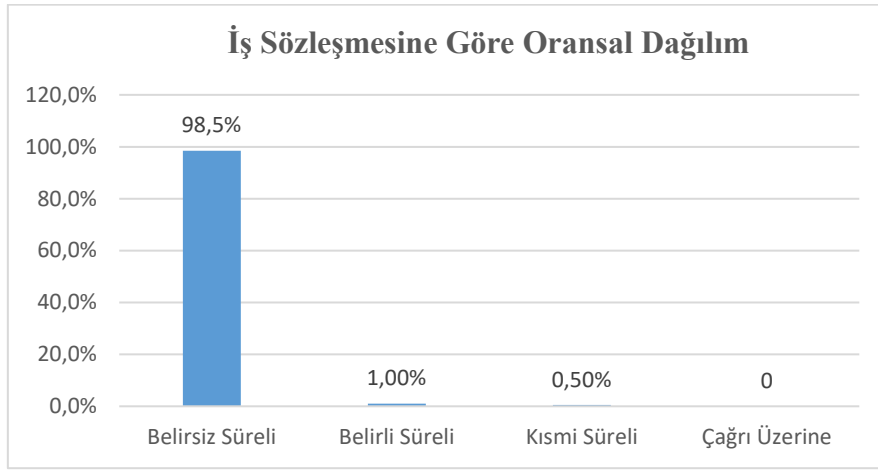
Teftiş yapılan işyerlerinde işçilerin iş sözleşmesi türlerine göre dağılımı Tablo II-4'de belirtildiği şekildedir:

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Tablo II-4 İş Sözleşmesinin Türlerine Göre Dağılım

İşyeri Sayısı	İşçi Sayısı	İşçi Sayısına Göre İş Sözleşmesinin Dağılımı		
		Belirsiz Süreli	Belirli Süreli	Kısmi Süreli
642	182.618	179.917	2.532	169

Şekil II-5 İş Sözleşmesine Göre Oransal Dağılım

Sanayi ve imalat sektörünün üretimde süreklilik gerektiren yapısı dikkate alındığında, iş sözleşmelerinin büyük ölçüde belirsiz süreli olması sektörün doğasıyla uyumludur. %98,5 oranındaki belirsiz süreli istihdam, iş gücünün kalıcı ve sürekli nitelikte olduğunu göstermektedir. Belirli süreli sözleşmelerin %1 oranında kalması, bu sözleşme türünün istisnai ve objektif nedenlere dayalı olarak kullanıldığını düşündürmektedir. Kısmi süreli ve çağrı üzerine çalışmanın yok denecek kadar az olması ise sanayi sektöründe tam zamanlı ve sürekli çalışma modelinin hâkim olduğunu ortaya koymaktadır.

3.2.4. Ücretlendirme ve Ücret Ödeme Sistemleri

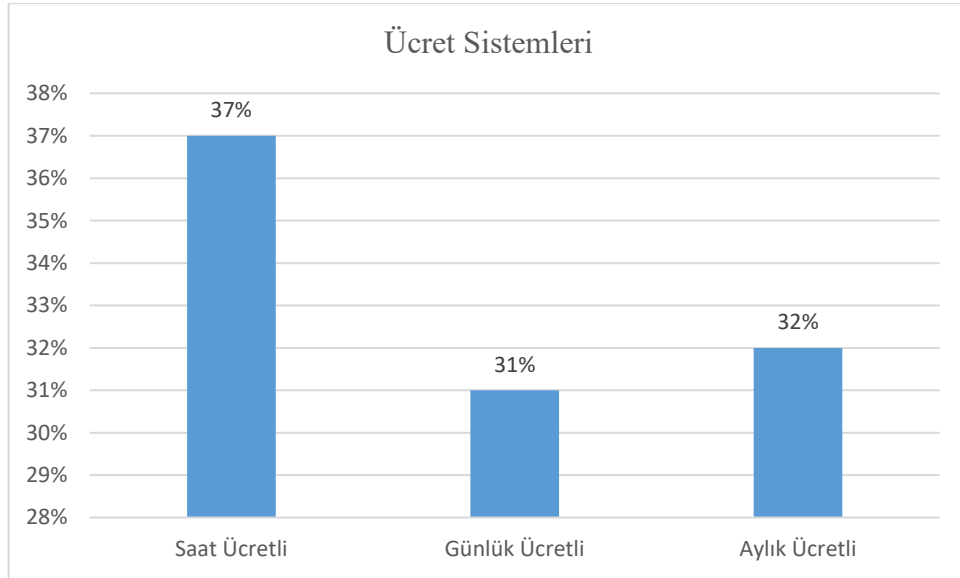
Ücret ödeme sistemi ile asgari ücret ve üzerinde ücret alan işçi sayıları Tablo II-5’de belirtildiği şekildedir:

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Tablo II-5 Ücret Ödeme Sistemi İle Asgari Ücret ve Üzerinde Ücret Alan İşçi Sayıları

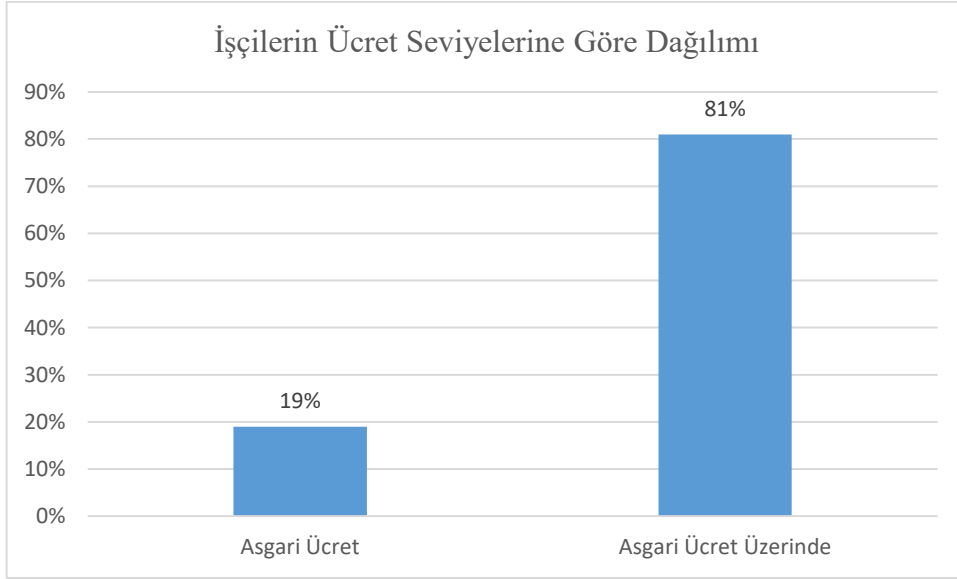
Toplam İşçi Sayısı	Ücret Ödeme Sistemi İle Asgari Ücret ve Üzerinde Ücret Alan İşçi Sayıları				
	Ücret Ödeme Sistemleri			Ücret Dağılımı	
	Saat Ücretli	Günlük Ücretli	Aylık Ücretli	Asgari Ücretli	Asgari Ücretin Üzerinde
182.618	67.272	56.635	58.711	34.320	148.298
%	37	31	32	19	81

Şekil II-6 Ücret Sistemlerine Göre Oransal Dağılım

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil II-7 Ücret Seviyelerine Göre Oransal Dağılım

Sanayi işyerlerinde toplam 182.618 işçi çalışmakta olup ücret ödeme sistemleri bakımından çalışanların %37'si saat ücretli, %31'i günlük ücretli ve %32'si aylık ücretli olarak istihdam edilmektedir. Bu dağılım, sektörde tek tip bir ücretlendirme modelinin bulunmadığını; üretim süreçleri, vardiya düzeni ve işin niteliğine göre farklı ödeme sistemlerinin uygulandığını göstermektedir. Saatlik ücret sisteminin nispeten daha yüksek oranda olması, üretim temposuna ve çalışma süresine bağlı esnek bir ücret yapısına işaret etmektedir.

Ücret düzeyi açısından bakıldığında ise işçilerin %19'unun asgari ücretle, %81'inin ise asgari ücretin üzerinde ücretle çalıştığı görülmektedir. Çalışanların büyük çoğunluğunun asgari ücretin üzerinde gelir elde etmesi, teftiş kapsamındaki sanayi işyerlerinde ücret seviyelerinin genel olarak yasal taban ücretin üzerinde konumlandığını göstermektedir. Bununla birlikte yaklaşık beşte birlik kesimin asgari ücret düzeyinde çalışıyor olması, özellikle düşük vasıf gerektiren veya giriş seviyesi işlerde ücretlerin taban seviyede yoğunlaştığını ortaya koymaktadır.

3.2.5. Yabancı Uyruklu İşçi İstihdamı

Teftiş kapsamında incelenen 642 işyerinin 160'ında yabancı uyruklu işçi istihdam edildiği ve bu işyerlerinde toplam 1.280 yabancı uyruklu işçinin çalıştığı tespit edilmiştir. Buna göre denetim yapılan işyerlerinin yaklaşık üçte birinde yabancı işgücü bulunduğu anlaşılmaktadır.

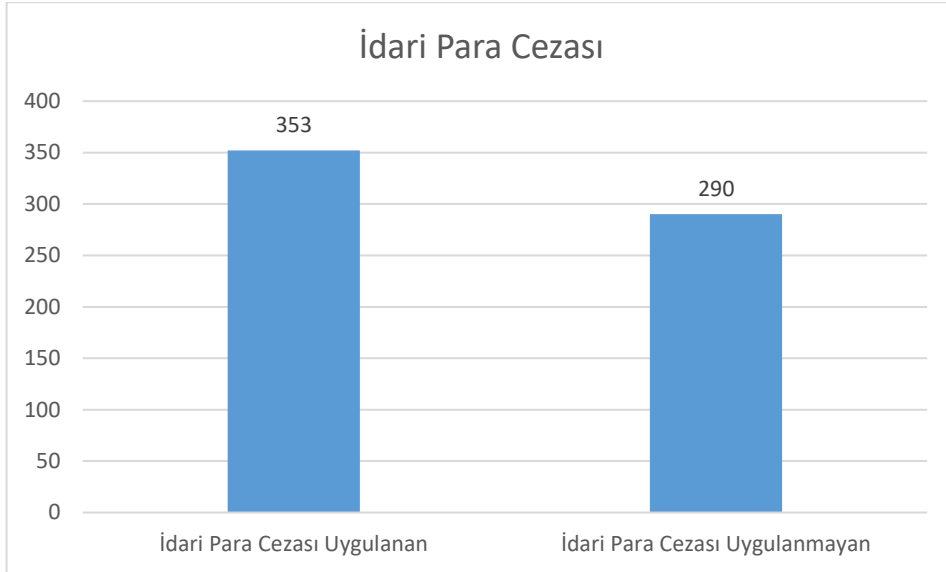

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3.3. Teftiş Sonucuna İlişkin İstatistikler

3.3.1. Genel İstatistikler

Programlı teftiş sonucunda 642 işyerinde 182.618 işçinin çalışma koşulları teftiş konuları dâhilinde incelenmiştir. Teftişi gerçekleştirilen 642 işyerinden 639’unda birinci aşama teftişte tespit edilen mevzuata aykırılık ve noksanlıkların giderilmesine ilişkin süre verme uygulamasına gidilerek ikinci aşama teftiş gerçekleştirilerek sonuçlandırılmıştır. Teftiş sonuçları incelendiğinde idari yaptırım uygulanan ve idari yaptırım uygulanmayan işyerlerinin dağılımı Şekil II-9’da gösterilmiştir. Bu kapsamda 290 (%45) işyerinde ilk aşama teftişte tespit edilen mevzuata aykırı hususların tamamının verilen süre sonunda işverenler tarafından giderildiği, 352 işyerinde (%55) ise ikinci aşama teftişte mevzuata aykırı hususların tamamının giderilmeyerek bir kısmının devam ettiği anlaşılmıştır.

Şekil II-8 Teftiş Sonucunda İdari Yaptırım Uygulanan ve İdari Yaptırım Uygulanmayan İşyeri Sayıları Dağılımı

3.3.2. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin İstatistikler

Teftiş kapsamında denetlenen işyerlerinde tespit edilen mevzuata aykırılıklar ile söz konusu aykırılıkların teftiş sürecinde giderilip giderilmediği Tablo II-6’da, giderilmeyen mevzuata aykırılıklar kapsamında uygulanan idari para cezaları Tablo II-7’de belirtildiği gibidir:

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Tablo II-6 Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklar

Kanun Maddesi	Madde Numarası	İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Giderilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Giderilmeyen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Giderilme Oranı (%)
4857 SAYILI İŞ KANUNU					
EŞİT DAVRANMA İLKESİ					
Eşit Davranma İlkesine Aykırılık	Madde 5	2	2	0	100,00%
İŞ SÖZLEŞMESİ					
İş Sözleşmesi tanım ve şekil hükümlerine aykırılık	Madde 8	98	97	1	99%
ÇALIŞMA BELGESİ					
İşten ayrılan işçiye çalışma belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	Madde 28	4	4	0	100,00%
ÜCRET					
Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den yada iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	Madde 32	345	335	10	97%
Ücret, pirim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	Madde 32	5	5	0	100,00%
Ücret hesap pusulası hükümlerine aykırılık	Madde 37	45	43	2	96%
Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	Madde 38	2	2	0	100,00%
FAZLA ÇALIŞMA					
Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek	Madde 41	280	279	1	98,83%
İşçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak ya da eksik kullandırmak	Madde 41	2	2	0	100,00%
Yılda 270 saat üzeri fazla çalışma yaptırmak	Madde 41	123	123	0	100,00%
Fazla çalışma yaptırılmayacak işlerde fazla çalışma yaptırmak	Madde 41	3	3	0	100,00%

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Fazla çalışma yaptırılmayacak işçilere fazla çalışma yaptırmak	Madde 41	8	8	0	100,00%
Fazla çalışma onayı almamak	Madde 41	3	3	0	100,00%
Fazla çalışma sürelerini gösteren belge düzenlememek	Madde 41	2	2	0	100,00%
HAFTA TATİLİ					
Hafta tatili ücreti hükümlerine aykırılık	Madde 46	174	174	0	100,00%
ULUSAL BAYRAM VE GENEL TATİL					
Genel tatil ücreti hükümlerine aykırılık	Madde 47	185	185	0	100,00%
YILLIK ÜCRETLİ İZİN					
Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek	Madde 56	373	367	6	98%
İzin kayıt belgesi düzenlememek	Madde 56	21	21	0	100,00%
İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	Madde 57	282	277	5	98%
Sözleşmesi feshedilen işçiye izin ücreti ödememek	Madde 59	1	1	0	100,00%
Yıllık izin Yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	Madde 60	350	332	18	95%
ÇALIŞMA SÜRESİ					
Çalışma sürelerine ve buna dair Yönetmelik hükümlerine uymamak	Madde 63	404	210	194	52%
Denkleştirme esaslarına aykırı davranmak	Madde 63	1	1	0	100,00%
Günlük çalışma sürelerini belgelendirmemek	Madde 63	40	37	3	93%
Telafi çalışması usullerine uymamak	Madde 64	3	3	0	100,00%
Ara dinlenmesini uygulamamak	Madde 68	15	12	3	80%
Gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	Madde 69	11	10	1	91%
İşçileri gece 7,5 saatten fazla çalıştırmak	Madde 69	250	127	123	51%
Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiyi çalıştırmak	Madde 74	7	7	0	100,00%
Süt izni vermemek	Madde 74	25	25	0	100,00%
ÖZLÜK DOSYASI					
Özlük dosyası düzenlememek	Madde 75	3	1	2	33,33%
POSTALAR HALİNDE ÇALIŞMA					
Yönetmelik hükümlerine aykırılık (postalar halinde çalışma)	Madde 76	210	91	119	43%

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İŞİN DÜZENLENMESİ					
Yetkili makam ve memurlar hükümlerine aykırılık	Madde 92	1	0	1	0,00%
6331 SAYILI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU					
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNETMELİKLERİ					
Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik	Madde 30	24	24	0	100,00%
Kadın Çalışanların Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Yönetmelik	Madde 30	1	1	0	100,00%
Sağlık Kuralları Bakımından Günde Azami 7.5 Saat veya Daha Az Çalışılması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik	Madde 30	585	454	131	78%
6735 SAYILI ULUSLARARASI İŞGÜCÜ KANUNU					
ÇALIŞMA İZNİ OLMASIZIN YABANCI UYRUKLU İŞÇİ ÇALIŞTIRMA					
Yabancı Uyruklu İşçinin Çalışma İzni Olmaksızın Çalışması	Madde 6-2 (İşçi)	3	0	3	0,00%
Yabancı Uyruklu İşçiyi Çalışma İzni Olmaksızın Çalıştırmak	Madde 6-2 (İşveren)	3	0	3	0,00%
TOPLAM		3.894	3.268	626	89%

Tablo II-7 Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Uygulanan İdari Para Cezaları

Kanun Maddesi	Madde Numarası	İşyeri Sayısı	İşçi Sayısı	Uygulanan İPC (TL)
4857 SAYILI İŞ KANUNU				
İŞ SÖZLEŞMESİ				
İş Sözleşmesi tanım ve şekil hükümlerine aykırılık	Madde 8	1	64	129.088,00
ÜCRET				
Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den ya da iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	Madde 32	15	1.614	3.517.080,00
Ücret hesap pusulası hükümlerine aykırılık	Madde 37	2	568	15.848,00
FAZLA ÇALIŞMA				
Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek	Madde 41	3	49	188.013,00
YILLIK ÜCRETLİ İZİN				
Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek	Madde 56	8	138	529.506,00

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	Madde 57	6	1.007	3.866.767,00
Yıllık izin Yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	Madde 60	24	1.128	4.330.603,00
ÇALIŞMA SÜRESİ				
Çalışma sürelerine ve buna dair Yönetmelik hükümlerine uymamak	Madde 63	281	79.804	5.995.738,00
Ara dinlenmesini uygulamamak	Madde 68	6	1.704	127.278,00
Gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	Madde 69	5	1.420	106.065,00
İşçileri gece 7,5 saatten fazla çalıştırmak	Madde 69	167	47.428	3.542.571,00
ÇALIŞTIRMA YAŞI VE ÇOCUKLARI ÇALIŞTIRMA YASAĞI				
Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yasağına aykırı davranmak ve ilgili Yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	Madde 71	2	6	42.426,00
ÖZLÜK DOSYASI				
Özlük dosyası düzenlememek	Madde 75	3	852	63.639,00
POSTALAR HALİNDE ÇALIŞMA				
Yönetmelik hükümlerine aykırılık (postalar halinde çalışma)	Madde 76	178	51.120	3.823.747,00
İŞİN DÜZENLENMESİ				
Yetkili makam ve memurlar hükümlerine aykırılık	Madde 92	1	1	192.838,00
6331 SAYILI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU				
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNETMELİKLERİ				
Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik	Madde 30	2	283	70.744,00
Kadın Çalışanların Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Yönetmelik	Madde 30	1	9	26.529,00
Sağlık Kuralları Bakımından Günde Azami 7.5 Saat veya Daha Az Çalışılması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik	Madde 30	57	6.759	3.015.463,00
6735 SAYILI ULUSLARARASI İŞGÜCÜ KANUNU				
ÇALIŞMA İZNİ OLMAKSIZIN YABANCI UYRUKLU İŞÇİ ÇALIŞTIRMA				
Yabancı Uyruklu İşçinin Çalışma İzni Olmaksızın Çalışması	Madde 6-2 (İşçi)	3	3	130.616,00
Yabancı Uyruklu İşçiyi Çalışma İzni Olmaksızın Çalıştırmak	Madde 6-2 (İşveren)	3	3	326.732,00
TOPLAM		766	193.954	30.200.414,00 TL

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3.3.3. Teftiş Sürecinde Ödenmesi Sağlanan İşçilik Alacaklarına İlişkin Bilgiler

İşverenlerin tespit edilen noksanlık ve aykırılıkları gidereceği yönündeki süre talebi ile müfettişlerin süre taleplerini uygun görmesi sonucunda, işverenliklere makul süreler verilerek tespiti yapılan mevzuat eksikliklerinin giderilmesi sağlanmıştır. Verilen süre sonunda giderilmeyen mevzuata aykırılıklar için idari yaptırım önerilmiştir. Teftişler sonucunda giderilen mevzuata aykırılıklar sonucunda işçilere ödettirilmesi sağlanan tutarlar ile söz konusu işçilere yaptırılan bu ödemeler sonucunda kamuya aktarılması sağlanan kamu alacağı tutarları aşağıdaki gösterilmiştir.

Tablo II-8 Giderilen Mevzuata Aykırılıklar Sonucunda Ödenmesi Sağlanan Hak ve Alacaklar

Ödemenin Türü	İşçi Sayısı	Toplam Ödeme (Brüt/TL)
Ücret	14.357	36.861.511,36
Fazla Çalışma Ücreti	19.924	131.466.863,97
Hafta Tatili Ücreti	9.796	41.231.400,51
Ulusal Bayram ve Genel Tatil Ücreti	17.903	36.038.649,29
Toplam		245.598.425,13 TL

Tablo II-9 Giderilen Mevzuata Aykırılıklar Sonucunda Kamuya Aktarılması Sağlanan Tutarlar

Ödemenin Türü	Toplam Ödeme (Brüt/TL)
SGK Primleri	112.902.860,76 TL
Gelir Vergisi + Damga Vergisi	67.210.323,02 TL
Toplam	180.113.183,78 TL

3.3.4. Suç Duyurusu ve İhbarlar

Teftişlerde tespit edilen ve giderilmeyen mevzuata aykırılıklar nedeniyle yasal dayanaklar çerçevesinde ilgili kurumlara 16 bildirim düzenlenmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

III. BÖLÜM MEVZUATA AYKIRILIKLAR

1. 4857 Sayılı İş Kanunu Kapsamında Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklar

1.1. Eşit Davranma İlkesi Hükümlerine Aykırılıklar

Eşit Davranma İlkesine Aykırı Davranmak (4857/5. Madde)

Eşit davranma hususunda eksiklik tespit edilen 2 işyerinin tamamının teftiş süreci içerisinde gerçekleştirilen rehberlik faaliyetleri ile bu ihlallere son verdiği belirlenmiştir.

1.2. İş Sözleşmesi Hükümlerine İlişkin Aykırılıklar

İş Sözleşmesinin İçeriğini Belirtir Yazılı Belgeyi Vermemek (4857/8. Madde)

İş sözleşmesine yönelik hükümlerde eksiklik tespit edilen 98 işyerinden 97'si mevzuata uyum sağlamış, ancak 1 işyerinde ihlalin devam ettirildiği belirlenmiştir.

1.3. Çalışma Belgesi Hükümlerine İlişkin Aykırılıklar

Çalışma Belgesi Vermemek (4857/28. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 4 işyerinin eksikliği gidererek işçilere usulüne uygun çalışma belgelerinin düzenlediği belirlenmiştir.

1.4. Ücrete İlişkin Hükümlere Aykırılıklar

Ücreti Kasten Ödememek (4857/32. Madde)

Ücret ile bu Kanundan doğan veya TİS'den ya da iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek şeklinde ihlalde bulunduğu tespit edilen 345 işyerinden 335'i mevzuata uyum sağlamış, ancak 10 işyerinin ihlali devam ettirdiği belirlenmiştir.

Ücretlerin Banka Hesabına Ödenmemesi (4857/32. Madde)

Ücretlerin banka hesabına ödenmemesi şeklinde ihlalde bulunduğu tespit edilen 5 işyerinin gerekli düzenlemeleri yaparak ücretleri banka aracılığıyla ödemeye başladığı belirlenmiştir.

Ücret Hesap Pusulası Düzenlememek (4857/32. Madde)

Ücret hesap pusulası düzenlememek şeklinde ihlalde bulunduğu tespit edilen 45 işyerinden 43'ü mevzuata uyum sağlamış, ancak 2'sinde işyerinde ihlalin devam ettiği belirlenmiştir.

Yasaya Aykırı Şekilde Ücret Kesme Cezası Vermek (4857/38. Madde)

İşçilere yasaya aykırı şekilde ücret kesme cezası verdiği belirlenen 2 işyerinin tamamında bu konuda noksanlığın giderildiği belirlenmiştir.

1.5. Fazla Çalışma Hükümlerine Aykırılıklar

Fazla Çalışma Ücretinin Ödenmemesi (4857/41. Madde)

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Fazla çalışma ücretinin ödenmemesi şeklinde ihlalde bulunduğu tespit edilen 280 işyerinden 279'u mevzuata uyum sağlamış, ancak 1'inde işyerinde ihlalin devam ettiği belirlenmiştir.

Serbest Zamanı Süresinde Kullandırmamak (4857/41. Madde)

İşçilere hak ettikleri serbest zamanı 6 ay içinde kullandırmadığı belirlenen 2 işyerinin tamamında bu konuda noksanlığın giderildiği belirlenmiştir.

Yılda 270 Saatten Daha Çok Fazla Çalışma Yaptırmak (4857/41. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 123 işyerinden tamamında bu konuda noksanlığın giderildiği belirlenmiştir.

Fazla Çalışma Yaptırılmayacak İşler (4857/41. Madde)

Fazla çalışma yaptırılmayacak işlere dair ihlalde bulunduğu tespit edilen 3 işyerinin tamamında bu ihlalin giderildiği belirlenmiştir.

Fazla Çalışma Yaptırılmayacak İşçiler (4857/41. Madde)

Fazla çalışma yaptırılmayacak işçilere dair ihlalde bulunduğu tespit edilen 8 işyerinin tamamında bu ihlalin giderildiği belirlenmiştir.

Fazla Çalışma Onayını almamak (4857/41. Madde)

İşçilerden fazla çalışma onayım almadığı belirlenen 3 işyerinin tamamında bu konuda noksanlığın giderildiği belirlenmiştir.

Fazla Çalışma Sürelerini Gösteren Belge Düzenlememek (4857/41. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 2 işyerinin tamamının fazla çalışmalara ilişkin kayıt tutmaya başladığı belirlenmiştir.

1.6. Hafta Tatili Hükümlerine Aykırılıklar

İşyerinde hafta tatili çalışması yaptırıldığı belirlenen 174 işyerinin gerekli düzenlemeleri yaparak bu çalışmaya son verdiği belirlenmiştir.

1.7. Ulusal Bayram ve Tatil Çalışmalarına Aykırılıklar

Çalışılan Ulusal Bayram ve Genel Tatil Ücretlerini Ödememek (4857/47. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 185 işyerinin tamamının işçilerin ulusal bayram ve genel tatil ücretlerini tam ve zamanında ödemeye başladığı belirlenmiştir.

1.8. Yıllık Ücretli İzin Hükümlerine Aykırılıklar

Yıllık Ücretli İzni Yasaya Aykırı Şekilde Bölmek (4857/56. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 373 işyerinden 367'si mevzuata uyum sağlamış, ancak 6 işyerinin ihlali devam ettirdiği belirlenmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Yıllık İzin Kayıt Belgesi Düzenlememek (4857/56. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 21 işyerinin tamamının mevzuata uygun hale getirdiği belirlenmiştir.

Yıllık İzin Ücretini Yasaya Aykırı Şekilde Ödemek veya Eksik Ödemek (4857/57. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 282 işyerinden 277 işyerinde ihlal giderilmiş, 5 işyerinin ihlali sürdürdüğü belirlenmiştir.

Sözleşmesi Feshedilen İşçiye İzin Ücreti Ödememek (4857/59. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 1 işyerinin mevzuata uygun hale geldiği belirlenmiştir.

Yıllık İzin Yönetmeliğinin Esas Usullerine Aykırı Olarak İzni Kullandırmamak veya Eksik Kullandırmak (4857/60. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 350 işyerinden 332 işyerinde ihlal giderilmiş, 18 işyerinde ihlalin sürdürdüğü belirlenmiştir.

1.9. Çalışma Sürelerine İlişkin Hükümlere Aykırılıklar

Haftalık ve Çalışma Sürelerine İlişkin Yönetmeliklere Muhalefet Etmek (4857/63. Madde)

Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet ettiği tespit edilen 404 işyerinden 210'u gerekli düzenlemeleri yaparak mevzuata uyum sağlamış, 194 işyerinde ise bu ihlalin devam ettiği belirlenmiştir.

Denkleştirme Hükümlerine Muhalefet Etmek (4857/63. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 1 işyerinin mevzuata uygun hale geldiği belirlenmiştir.

Günlük Çalışma Sürelerini Belgelendirmemek (4857/63. Madde)

İşçilerin günlük çalışma sürelerine ilişkin belgeleri düzenlememek şeklinde ihlalde bulunduğu tespit edilen 40 işyerinden 37'si gerekli düzenlemeleri yaparak yasal yükümlülüklerle uyum sağlamış, ancak 3 işyerinin belge düzenlememe uygulamasına devam ettiği belirlenmiştir.

Telafi Çalışması Usullerine Uymamak (4857/64. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 3 işyerinin tamamının mevzuata uygun hale geldiği belirlenmiştir.

Ara Dinlenmesini Uygulamamak (4857/68. Madde)

İşçilerin ara dinlenme sürelerinin sağlanmaması şeklinde ihlalde bulunduğu tespit edilen 15 işyerinden 12 işyerinde ihlal giderilmiş, 3 işyerinde ihlalin sürdürdüğü belirlenmiştir.

Gece ve Gündüz Postalarını Değiştirmemek (4857/69. Madde)

İşyerinde gece ve gündüz postalarını değiştirmeyen/süresinde değiştirmeyen 11 işyerinden 10 işyerinde belirtilen noksanlık giderilmiş, 1 işyerinde noksanlığın sürdürdüğü belirlenmiştir.

İşçileri Gece 7,5 Saatten Fazla Çalıştırmak (4857/69. Madde)

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İşçilerin gece 7,5 saatten fazla çalıştırılması şeklinde ihlalde bulunduğu tespit edilen 250 işyerinden 127'si gerekli düzenlemeleri yaparak yasal sınırları aşan çalışma sürelerini sınırlarken, 123 işyerinin mevzuata aykırı şekilde gece çalışmasını sürdürdüğü belirlenmiştir.

1.10. Kadın İşçiye Dair Hükümlere Aykırılıklar

Doğum Öncesi ve Sonrası Sürelerde Kadın İşçiyi Çalıştırmak (4857/74. Madde)

Belirtilen noksanlığı gerçekleştiren 7 işyerinin tamamının mevzuata uygun hale geldiği belirlenmiştir.

Süt İzni Vermemek (4857/74. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 25 işyerinin tamamının mevzuata uygun hale geldiği belirlenmiştir.

1.11. Özlük Dosyasına İlişkin Hükümlere Aykırılıklar

Özlük Dosyası Düzenlememek (4857/75. Madde)

İşyerinde özlük dosyası düzenlemediği tespit edilen 3 işyerinden 1'i gerekli düzenlemeleri yaparak mevzuata uyum sağlamış, 2 işyerinde ise bu ihlalin devam ettiği belirlenmiştir.

1.12. Postalar Halinde Çalışma Hükümlerine Aykırılıklar

Postalar Halinde Çalışma Yönetmeliği Hükümlerine Aykırılık (4857/76. Madde)

Belirtilen ihlali gerçekleştiren 210 işyerinden 91'ü mevzuata uyarken, 119 işyerinin ihlali sürdürdüğü belirlenmiştir.

1.13. Çalışma Hayatının Denetimi ve Teftişi Hükümlerine Aykırılıklar

Yetkili Makam ve Memurlar Hükümlerine Aykırılık (4857/92. Madde)

Belirtilen ihlali gerçekleştiren 1 işyerinin ihlali sürdürdüğü belirlenmiştir.

2. 6331 Sayılı İş Sağlığı Ve Güvenliği Kanunu Kapsamında Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklar

2.1. İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmelik Hükümlerine Aykırılıklar

Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik (6331/30. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 24 işyerinin tamamının mevzuata uygun hale geldiği belirlenmiştir.

Kadın Çalışanların Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Yönetmelik (6331/30. Madde)

Bu ihlali gerçekleştiren 3 işyerinin tamamının mevzuata uygun hale geldiği belirlenmiştir.

Sağlık Kuralları Bakımından Günde Azami 7.5 Saat veya Daha Az Çalışılması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik (6331/30. Madde)

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Belirtilen yönetmelik hükümlerine aykırı işlem yapan 585 işyerinden 454'ü mevzuata uyarken, 131 işyerinde ihlalin devam ettiği belirlenmiştir.

3. 6735 Sayılı Uluslararası İşgünü Kanunu Kapsamında Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklar

3.1. Çalışma İzni Olmaksızın Yabancı Uyruklu İşçi Çalıştırma Hükümlerine Aykırılıklar

Yabancı Uyruklu İşçinin Çalışma İzni Olmaksızın Çalışması (6735/6-2. Madde)

Çalışma izni olmaksızın çalıştığı belirlenen 3 yabancı uyruklu işçinin bulunduğu belirlenmiştir.

Yabancı Uyruklu İşçinin Çalışma İzni Olmaksızın Çalıştırılması (6735/6-2. Madde)

Çalışma izni olmaksızın işyerinde yabancı uyruklu işçi çalıştıran 3 işyerinin bulunduğu belirlenmiştir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

IV. BÖLÜM SONUÇ

1. TEFTİŞ SONUÇLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME

Programlı teftiş, 24 ilde 59 iş müfettişi tarafından 642 işyerinde gerçekleştirilmiş olup 182.618 çalışana ulaşılmıştır. Yapılan teftişler sonucunda işçilerin Kanundan ve sözleşmelerden doğan hakları kapsamında; toplam **245.598.425,13 TL** tutarındaki alacağın işçilere ödettirilmesi, söz konusu işçilere yaptırılan bu ödemeler sonucunda ise toplam **180.113.183,78 TL** kamu alacağının ödenmesi sağlanmıştır. Programlı teftiş kapsamında verilen süre sonunda mevzuata aykırılıkları gidermeyen 352 işverenlik hakkında idari para cezası uygulanmış olup, 4857 sayılı İş Kanunu'nun ilgili maddelerine istinaden toplam **26.428.781 TL**, 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu'nun 23'üncü maddesine aykırı olarak izinsiz yabancı uyruklu işçi çalıştırıldığına tespit edilmesi nedeniyle işverenlikler ve izinsiz çalışan yabancılar hakkında toplam **457.348,00 TL**, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun ilgili maddelerine istinaden toplam **3.112.736 TL** idari para cezası uygulanmıştır. Tespit edilen mevzuata aykırılık ve noksanlıkların %89 oranında işverenlikler tarafından giderildiği belirlenmiştir.

2. SEKTÖR/ALAN TEMSİLCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Programlı teftişler kapsamında sektör temsilcilerinin talep ettikleri mevzuat değişiklikleri ve sektörde yaşadıkları sorunlar özetlendiğinde;

- Sektöre yönelik mali destek sağlaması ve teşvik mekanizmalarının genişletmesi,
 - Mesleki eğitimin etkinliğinin artırılması ve bu bölümlerden mezun olan öğrencilere sektörde öncelik tanınması,
 - 4857 sayılı İş Kanununda sektöre özgü düzenleme yapılmasının uygun olacağı,
- Belirtilmiştir.

3. İŞ MÜFETTİŞLERİNİN DEĞERLENDİRME VE GÖRÜŞLERİ

Çalışma süreleri ile yıllık ücretli izin peşin veya avans olarak ödenmesi konularında mevzuat düzenlemeleri yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir.